

Starodawne Duninowo

Władysław Goliński

Ustka, listopad 2021

Spis treści

Nazwa Duninowo.....	2
Wczesne lata Duninowa.....	2
Opis prastarej ścieżki z Ustki do Duninowa.....	2
Historia dróg w średniowieczu.....	2
Duninowo wymienione w Umowie Sprzedaży zawartej w Słupsku w 1337 r.....	3

Nazwa Duninowo

Nazwa z języka kaszubskiego- po kaszubsku nazwa brzmi: *Dėnowò*. Obecnie używana nazwa niemiecka to: *Dünnow*.

Wczesne lata Duninowa

Nie da się wiele powiedzieć na temat powstania i pierwszych lat istnienia osady. W roku spisania umowy Duninowo należało do kaszubskiej rodziny Święców.

Opis prastarej ścieżki z Ustki do Duninowa

Jest dość oryginalny opis poprowadzenia granicy kupowanego pod Duninowem terenu od Święców; oto ten opis wzięty z umowy z 1337 r. *...” stąd aż do Wuosuba, tym strumykiem w dół aż do ścieżki, która prowadzi z portu Ustka do wsi Duninowo i przy której stoi buk, na którym po obu stronach są siekierą nacięto znaki.”* A więc strumyk Wuosuba to może być Struga Łędowska, dzisiejszy jej bieg może i jest za krótki ale przecież cieki wodne były w średniowieczu prawdziwymi rzekami. Struga Łędowska przecina się z dzisiejszą drogą Ustka- Duninowo. Buka z naciętymi siekierą znakami już przy tej drodze nie ma. Wydaje się, że owa ścieżka to właśnie dzisiejsza droga bo jest z południowej strony Jeziora Modła, które w średniowieczu podchodziło pod wieś Duninowo od północnego zachodu, jezioro to było obszarowo o wiele większe niż jest dzisiaj.

Wieś Duninowo nie wchodziło w obszar ujęty umową sprzedaży terenów z 1337 roku ale leżała blisko poprowadzonej granicy i z pewnością wtedy, w XIV wieku już istniała, oddalona od „portu w miejscu ujścia Słupi” o ok. 4 km.

Historia dróg w średniowieczu¹

Szerokość dróg została ustalona nasileniem ruchu podróżnych i wielkością narzuconą terenem. Ostre spadki terenu były powszechnością. Drogi posiadały wyrwy wybijane kopytami końskimi, koleiny wyłobione kołami wozów, doły, które deszcz zamieniał w grzęzawiska ledwie możliwe do przebycia.

Niebezpieczeństwo na drogach nie wynikało tylko ze złego stanu gościńca, gdzie można było na wybojach połamąć koła, ugrzęznąć w błocie albo utopić się podczas przeprawy brodem. Z dróg korzystali nie tylko szacowni podróżni, kupcy wiozący swoje towary, ale na podróżnych czekali opryskowie i skłonne do rozboju wojska nieprzyjaciela a nawet własne wojska goniące za łatwym łupem. Taki stan panował w wiekach średnich w całej Europie, również w Polsce.

W czasach feudalnego rozdrobnienia gospodarka każdej osady musiała być samowystarczalna, a więc nie była uzależniona od transportu towarów.

¹ „Historia dróg w średniowieczu” w niniejszej pracy historia dróg została napisana na podstawie opracowania Studenckiego Koła Naukowego Drogowców Politechniki Rzeszowskiej- pełny tekst jest umieszczony w Internecie. <http://knd.prz.edu.pl/portal.php?show=6>

Duninowo wymienione w Umowie Sprzedaży zawartej w Słupsku w 1337 r.

[...] Jest rok 1337. W obecności licznych świadków zostaje spisany w mieście Słupsku dokument, określający strony oraz zakres i warunki sprzedaży terenów położonych wzdłuż rzeki Słupi poczynając od jej ujścia, aż po Bruskowo i Machowino. Dokument ten istnieje obecnie w trzech wersjach językowych. Zarówno tekst podstawowy- łaciński jak i tłumaczenie na język polski pochodzą z książki: Świąchowski Zygmunt, Mertka Józef, *Z DZIEJÓW SŁUPSKA I USTKI, POZNAŃ, SŁUPSK, 1958*. Tekst niemiecki pochodzi z książki: *STOLPMÜNDE*; Verfaßt im Jahre 1936 von WALTER DOMINICK, Herausgegeben anlässlich des Patenschaftstreffens in Glückstadt, am 9. und 10 Mai 1959, von DR. WALTER KUSCHFELD, VERLAG, STOLPER HEEMATKARTEREI, LÜBECK DRUCK, EUGEN RADTKE, LÜBECK.

Poniżej fragment oryginalnego tekstu: [...] ²

nec non totum et integrum portum Stolpesmunde dictum, penes aquam stolpensem tam ab una quam alia parte situm,

et omnia ac singula, quae ibidem sunt in praesenti et adhuc fieri poterint in futuro, cum suis terminis et gadibus in hunc modum diuisim intitulatis: primo de aqua stolpensi ascendendo fluxum uel flumen, super quem structum est molendinum Semelouu, cuius aquae molendini medietas attinet eiusdem conciuibus ciuitatis usque ad distinctionem uillae Bruskouu, de hac distinctione uillae Bruskouu, usque in riuulo aut fluxu Vuosuba, hunc fluxum uel riuulum Vuosuba descendendo usque ad semitam currentem de portu stolpesmunde uersus uillam Dünnou, in qua semita stat arbor quaedam nomine Hageboke signis publicis cum securi signata, ubi utrinque cum brouys habent debitam distinctionem, de hac arbore Hageboke directo modo usque ad arborem quercinam stantem super riuulum aquae Bukeuitz, ubi primitus suscipit suum fluxum, quae arbor quercina signata est debite et distincte, hunc riuulum Bukeuitz descendendo usque in salso mari, prope hoc salsum mare directe usque in aqua stolpensi ultra aquam stolpensem secus salsum mare directe usque ad riuulum aquae Vuregouu, de salso mari ascendendo aquam Vuregouu usque ad pontem, ultra quem uia

jak również cały i niepodzielny port Ustka, położony po obu stronach rzeki Słupi,

oraz wszystko, co tamże teraz się znajduje i w przyszłości znajdować się może, w granicach oddzielnie oznaczonych, w sposób następujący: poczynając od Słupi w górę potoku czy rzeczki, przy której zbudowany jest młyn Zamełowo, gdzie połowa młynówki należy do obywateli miasta aż do pół wsi Bruskowo, stąd aż do Wuosuba, tym strumykiem w dół aż do ścieżki, która prowadzi z portu Ustka do wsi **Duninowo** i przy której stoi buk, na którym po obu stronach są siekierą nacięte znaki. Od tego buku przebiega granica w prostej linii aż do dębu, który stoi u źródła strumyka Bukowica. Dąb jest dokładnie i pewnie oznaczony. Stąd granica idzie biegiem strumyka aż do morza, wzdłuż morza wprost do Słupi i za Słupią (znów) wzdłuż morza aż do strumyka Wrechów, w górę strumyka Wrechów aż do mostu, przez który prowadzi droga do wsi Machowino, od tego mostu wzdłuż drogi aż do dębu, który stoi nad strumykiem Darchin, w dół strumyka Darchin aż do młynówki między Ustką a Grabnem, której to młynówki i młyna połowa należy do wyżej

sowie den ganzen und unversehrten Hafen Stolpmünde, auf beiden Seiten des Stolpeflusses gelegen,

und alles und jedes, was daselbst jetzt ist und hinführen werden kann, unter einem wahrhaften Kauf- Titel übertragen, geben und darauf Verzicht leisten, mit allen Gerechtsamen, Gerichtsbarkeit, Nießbrauch, Proprietät, sowie auch mit völliger Freiheit, mit allen Einkünften, dein Patronatsrecht, mit aller Jagdgerechtigkeit, mit allen Wiesen, Gräsern, Heuschlag, Weide, Forsten, Wäldern, Sümpfen, Hölzern, angebauten Äckern und noch nicht angebauten, mit allen Steigen, Wegen und Nebenwegen, Wirthhäusern, Mühlen, Gewässern, Fischen, sowie wir dies nach uralter Festsetzung mit unsern Vorfahren erbrechtlich auf ewige Zeiten, in freien, ungehinderten und ruhigen Besitz überkommen haben. Daher sprechen wir die Bürger obgenannter Stadt Stolp frei von allen und ferner zu leistenden Diensten und Arbeiten und von allen aus vorbenannten Gütern und gebührenden Abgaben, so wir uns auch verpflichten, diese Güter zu beschützen und unter unsere Obhut zu nehmen, gleich ändern unsern Gütern, die uns steuerpflichtig sind oder eigenthümlich gehören. Hiergegen wird besagte Bürgerschaft alljährlich jedes Martins- Fest ein paar Hosen, Acht

² Władysław Goliński; ... jak również cały i niepodzielny port..., maszynopis, 2005

*currit uersus uillam Machemin, de hoc ponto
uiam descendendo, usque ad quercum
stantem super fluxsum aquae Darghin, hunc
fluxsum Darhin descendendo usque ad
aquam pellentem molendinum inter
stolpesmunde et Vintershagen, cuius aquae
et molendini medietas pertinet concuiibus
ante dictis, hanc aquam molendini
descendendo usque in aqua stolpensi:*

wymienionych obywateli, w dół tej
młynówki aż do Stupi:

slawische Gulden an Werth, oder diese
Summe bar, zum Zeichen der
Anerkennung und Unterwürfigkeit an uns
oder unsere Erben pünktlich entrichten.

Poniżej zostanie przedstawione nazewnictwo dla topograficznych nazw własnych wg zasady:

Nazwa miejscowości lub miejsca, inna nazwa topograficzna użyta w dokumencie- wersja w języku łacińskim	Nazwa zastosowana na mapie; SŁUPSK, Mapa operacyjna, Wojskowy Instytut Geograficzny 1936 r. (Reedycja ark. 33)	Współczesna nazwa administracyjna
--	---	--------------------------------------

Dünnouu	Dünnow	Duninowo
---------	--------	----------

Duninowo, kościół p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej,
wiosna 2004

Duninowo, dworek, lato 2004

Duninowo, dom mieszkalny, lato 2004

Jezioro Modła, zima 2004 (Jezioro w zaniku- pod Duninowem.)

Duninowo, widok od północy na zabudowę wsi, jesień 2004

Duninowo, widok od północy na zabudowę wsi, jesień 2004